

FAQ – Markföroreningar

1. Vad är en rimlig omfattning för en miljöteknisk undersökning?

Omfattningen av en miljöteknisk undersökning styrs av ett stort antal parametrar, historisk potentiellt förorenande verksamhet, geologi, hydrogeologi och den planerade exploateringen, vilket gör det svårt att generellt bedöma. Varje område och projekt har olika förutsättningar som avgör omfattningen för just det projektet. Generellt kan sägas att det i tidiga skeden görs översiktliga undersökningar bara för att svara på frågan om det finns förorening eller inte, i dessa skeden kan en storleksordning på en undersökningsomfattning vara cirka 5 provpunkter i jord/ha. I senare skeden, exempelvis detaljprojektering kan normalt en tätare provtagning, exempelvis i rutor om 10x10 m krävas för att detaljavgrensa föroreningsutbredningen.

2. När ska man anmäla en förorening till tillsynsmyndigheten och när ska en §28 anmälan upprättas?

Enligt upplysningsskyldigheten i miljöbalken ska tillsynsmyndigheten omgående underrättas vid påträffad och konstaterad förorening på fastighet och om föroreningen kan medföra skada eller olägenhet för miljö eller människors hälsa. En §28 anmälan ska därefter skickas senast 6 veckor innan påbörjad verksamhet startar, så som schakt/sanering eller annat arbete inom område med konstaterad förorening.

3. När bör man utföra en miljöteknisk utredning?

Behovet av undersökning styrs av om det kan förväntas förorening samt planerad exploatering. För att avgöra om det kan förväntas förorening, vilket är vanligt i Stockholm på grund av historiska utfyllnader, görs som standard en historisk inventering och vid behov följs detta sedan upp med undersökningar av olika detaljeringsgrad. Se exempel nedan:

1. Orienterad utredning – historiska arkivstudier som kan ge indikation på tidigare verksamhet och eventuella föroreningar närliggande verksamheter kan ha medfört.
2. Översiktlig miljöteknisk undersökning – översiktlig undersökning av olika analyser, medier och parametrar för att om möjligt påträffa föroreningar. Svarar på frågan finns det eller finns det inte föroreningar?
3. Utvärdering och riskbedömning – bedöma behov av ytterligare undersökningar och rekommendationer för fortsatt arbete. Svarar på frågan om föroreningarna innebär en risk för människors hälsa och/eller miljö samt om åtgärder erfordras?
4. Åtgärdsinriktad undersökning/projektering – för avgränsning av påträffade föroreningar och eventuellt förberedande sanering, underlag för detaljprojektering.

4. Varför skiljer det sig så mycket i kostnad mellan olika områden?

Det finns många olika parametrar som bestämmer kostnaden för en undersökning, nedan följer några exempel:

1. Syftet med undersökningen
2. Storlek på undersökningsområde
3. Tillgänglighet
4. Tydlighet i förfrågningsunderlag

5. Tillgång till underlag och tidigare utredningar
6. Årstid och förändrade förutsättningar
7. Geologi och hydrogeologi
8. Typ av förväntad förorening

5. Måste vi undersöka miljön? Vilka ämnen ska vi provta för?

Har ingen undersökning utförts sedan tidigare kan man heller inte förutsätta att området är fritt från föroreningar som kan påverka den planerade verksamheten. Således behöver verksamhetsutövare kunna visa på att marken är tillräckligt ren för planerad verksamhet. När det gäller vilka ämnen som bör undersökas så bör man i ett första skede göra en historisk inventering för att om möjligt ringa in vilka ämnen som ska analyseras och därefter analysera ett bredare spektrum av ämnen i den första utredningen.

6. Vem har ansvaret för miljö?

Enligt miljöbalken är det dock den part som förorenat fastigheten som ska ansvara för undersökning och sanering. I många fall finns det ingen ansvarig förorenande part att rikta kraven mot och i de fallen kan fastighetsägaren bli ansvarig om fastigheten är förvärvad 1 januari 1999 eller senare. Även en exploatör kan få ett undersöknings- och saneringsansvar. SISAB rekommenderas att rådgöra med miljörettslig expertis inom området för ytterligare vägledning.

7. Varför kan det skilja sig så mycket mellan olika anbud?

Beroende på hur förfrågningsunderlaget är utformat så kan olika företag och konsulter tolka omfattningen på olika sätt. Står det t.ex. att "konsulten ska utvärdera om det finns några föroreningar inom fastigheten" så kan det tolkas som att beställaren vill att konsulten ser över samtliga ämnen över hela fastigheten som kan anses vara en förorening, vilket gör att den beräknade kostnaden i anbudet blir hög. Ju mer information i förfrågningsunderlaget desto bättre anbud ("som man frågar får man svar").

8. Finns det något som vi som beställare kan göra för få en kostnadseffektiv undersökning?

Det ska tydliggöras att kostnaden för undersökning inte är den stora kostnaden för hantering av markföroreningar. Den mest betydande kostnaden kommer under saneringen och väl designade undersökningar kan ge kostnadseffektivare lösningar i senare skeden, d.v.s. totalkostnaden för projektet blir lägre. I vår mening finns inget egenvärde att pressa kostnaden i utredningsskedet utan det viktiga är att se till helheten. Det viktiga i vår mening är att förfrågan är tydlig avseende syfte, omfattning och planerad verksamhet vilket minskar risken för missförstånd och konsulten behöver då heller inte ta höjd för eventuella ändringar och tillkommande arbeten på samma sätt. Vår erfarenhet är också att kommunikation om under arbetets gång är oerhört centralt.